

شناسایی شایستگی‌های موردنیاز دانشجویان پرستاری با رویکرد آموزش پاسخگو و جامعه‌نگر

سمیرا علیرضائی^۱، صدف مزروعیان^۲، گلنوش حبیبی^۲، سمیه خادمی^{۳*}

۱. گروه مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ساوه، ساوه، ایران، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ساوه، ساوه، ایران.

۲. کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ساوه، ساوه، ایران.

۳. گروه پرستاری، دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ساوه، ساوه، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۰۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۶/۳۰

چکیده

مقدمه: پرستاران از مهم‌ترین و کلیدی‌ترین عناصر نظام سلامت تمامی کشورها محسوب می‌شوند و توجه به توانمندی‌ها و نیازهای آموزشی موردنیاز آن‌ها می‌تواند بسیاری از مشکلاتی که در ارائه خدمات اثربخش وجود دارد را برطرف نماید. هدف این پژوهش، شناسایی نیازهای آموزشی و توانمندی‌های موردنیاز دانشجویان پرستاری مقطع کارشناسی بود.

روش: این پژوهش توصیفی-مقطعی با استفاده از روش دلفی و در سه مرحله در سال‌های ۱۴۰۱-۱۴۰۲ در دانشکده علوم پزشکی ساوه انجام شد. جمعیت مورد مطالعه شامل اساتید گروه پرستاری، دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته پرستاری شاغل در بالین بود. پاسخ‌ها با استفاده از تحلیل محتوای کیفی مورد آنالیز قرار گرفت.

یافته‌ها: گروه هدف به طور مشخص در هر ۳ مرحله و با انجام پیگیری‌های پژوهشگران شامل ۳ عضو هیات علمی، ۲۱ دانشجوی مقطع کارشناسی سال دوم به بالا و ۱۲ نفر پرستار شاغل بود. طبق نظر مشارکت‌کنندگان در دو راند نهایی دلفی، آشنایی با اصول گزارش نویسی و مباحث حقوقی و قانونی پرستاری، بیشترین میانگین امتیاز را کسب کرد.

نتیجه‌گیری: باتوجه به نتایج این پژوهش و یافته‌های مطالعات مختلف، جای خالی بسیاری از مهارت‌ها و توانمندی‌ها در برنامه آموزشی دانشجویان پرستاری مقطع کارشناسی مشهود است و در کیفیت ارائه خدمات آن‌ها تأثیرگذار خواهد بود؛ بنابراین پیشنهاد گردید اصول گزارش‌نویسی به صورت تئوری و نظری در دوره آموزشی دانشجویان قرار گیرد و سپس به صورت عملی با نمونه خطاهای گزارش پرستاری آشنا شده و در نهایت تحت سرپرستی مربی کارورزی چند مورد گزارش و پرونده را کامل نمایند.

کلیدواژه: نیازهای آموزشی، آموزش پاسخگو، شایستگی پرستاری

*نویسنده مسئول: سمیه خادمی، ایمیل: s.khademi9511@gmail.com

ارجاع: علیرضائی، سمیرا، مزروعیان، صدف، حبیبی، گلنوش، خادمی، سمیه. شناسایی شایستگی‌های مورد نیاز دانشجویان پرستاری با رویکرد آموزش پاسخگو و جامعه‌نگر. مجله دانشکده علوم پزشکی ساوه، ۱۴۰۴؛ (۲)۱: ۶۴-۷۵.

doi: 10.22034/jsavehums.2025.463551.1030

مقدمه

مطابق با تعریف ارائه شده از سوی سازمان بهداشت جهانی^۱، هدف نهایی نظام‌های سلامت، آحاد جامعه و پاسخگویی به آن‌ها و محافظت از آنان در برخورد با صدمات و بار مالی بیماری‌ها می‌باشد (۱). در صورتی که پاسخگویی هم‌راستا با نیازها و انتظارات درک شده مردم جامعه باشد، سبب کسب رضایت جامعه خواهد شد (۲). به عبارتی پاسخگویی، توانایی هر نظام سلامت در تامین انتظارات در رابطه با ابعاد مختلف خدماتی است، به گونه‌ای که منجر به تقویت و بهینه‌سازی آن نظام سلامت شود (۳). لذا در پرستاری به‌عنوان حرفه‌ای تخصصی، پاسخگویی در راستای حفظ کیفیت مراقبت‌های لازم از دیدگاه قانونی و اخلاقی، حائز اهمیت است (۴). بخشی از نظام آموزش عالی که در حیطه‌ی آموزش پزشکی است، با حیات انسان‌ها سروکار دارد و سلامت جامعه در گرو کیفیت آموزش این دانشگاه‌ها است. در این میان آموزش پرستاری به‌عنوان بخشی از نظام آموزش عالی در دهه‌های اخیر در جهان با سرعت زیادی در حال توسعه و گسترش است. این توسعه و نگرانی درباره کیفیت آموزش این رشته، وضعیت موجود را با چالش‌هایی از جمله شایستگی دانش‌آموختگان، کیفیت آموزش و برنامه‌های درسی رشته پرستاری مواجه کرده است (۵).

سیلر در سال ۲۰۰۴ در مطالعه خود اعلام نمود مهارت‌های بالینی مورد انتظار دانشجویان پرستاری جهت فراغت از تحصیل مناسب نمی‌باشد و اکثر آن‌ها نگران این قضیه هستند و با وجود گذراندن دوره آموزشی، آن‌ها رضایت خوبی از عملکرد خود ندارند و خواهان تغییر در شیوه دوران کارورزی می‌باشند (۶). در اسکاتلند نیز دانشجویان از کیفیت مهارت‌های بالینی که در طی دوره کارآموزی کسب نموده رضایت نداشتند (۷). در کشور ایران، در مطالعه‌ای رضایت‌مندی دانشجویان سال آخر علوم پزشکی همدان بررسی شده و دانشجویان رشته فوریت‌های پزشکی و پرستاری کمترین میزان رضایت را داشتند (۸). پژوهش دیگری در شهر اصفهان شایستگی‌های محوری و تخصصی پرستاران را در ۹ حیطه‌ی حرفه‌ای، فردی، ارتباطی، اخلاقی،

آموزشی، اجتماعی، رهبری، فناوری اطلاعات و بین حرفه‌ای و جهانی تقسیم بندی کرده‌اند (۹).

اهمیت و جایگاه شایستگی و تعیین نیاز آموزشی در میان پرستاران و دانشجویان پرستاری و ارتباط آن با پرورش تفکر خلاق و انتقادی جهت کسب توان‌مندی در ارائه خدمات و مراقبت‌های بیمار محور، لزوم پاسخگو بودن پرستاران نسبت به بیمار را برجسته ساخته و پاسخگویی اجتماعی در حوزه سلامت را توانمند می‌سازد (۱۰). آموزش پاسخگو در واقع جهت دهی تمامی فعالیت‌های آموزش در راستای تربیت متخصصانی است که نیازهای سلامتی جامعه هدف را مرتفع نمایند (۱۱).

در ایران مطالعات مختلف کمی و کیفی در زمینه آموزش پرستاری صورت گرفته و اثر بخشی روش‌های نوین در تک‌تک حوزه‌های دانش و مهارت بررسی شده است (۹، ۱۲، ۱۳).

باتوجه به موارد پیش گفت و ضرورت توجه به هم‌راستایی آموزش‌های علوم پزشکی دانشجویان برای درک و تلاش جهت رفع نیازهای بهداشتی درمانی جمعیت تحت پوشش، لذا هدف از این مطالعه، شناسایی نیازهای آموزشی و توانمندی‌های موردنیاز دانشجویان پرستاری در راستای نیل به مهارت‌های پاسخگویی اجتماعی در حوزه سلامت می‌باشد.

روش

مطالعه حاضر حاصل طرح پژوهشی با کد اخلاق IR.SAVEHUMS.REC.۱۴۰۱۰۲۲ مصوب کمیته پژوهشی دانشکده علوم پزشکی ساوه می‌باشد که به‌صورت توصیفی - مقطعی و با استفاده از تکنیک دلفی در نیمه دوم سال ۱۴۰۱ و نیمه اول سال ۱۴۰۲ انجام شد. جامعه آماری شامل اعضای هیأت علمی گروه پرستاری، دانشجویان کارشناسی پرستاری دانش‌آموختگان رشته پرستاری شاغل در بیمارستان‌ها و ستاد دانشکده علوم پزشکی ساوه بود. در این مطالعه تعداد نمونه‌ها ۳۶ نفر، به‌صورت نمونه‌گیری در دسترس از دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی رشته پرستاری شاغل و به‌صورت نمونه‌گیری هدفمند از اساتید و دانشجویان سال دوم به بالا مقطع کارشناسی رشته پرستاری در دانشکده علوم پزشکی

¹ World Health Organization

و یادگیری آن موارد برای دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری بود (۱۵). در هر مرحله از کار از شرکت‌کنندگان خواسته شد، اگر مواردی مدنظر دارند که در لیست وجود ندارد، در پرسشنامه لحاظ نمایند. پرسشنامه‌ها با استفاده از نرم افزار Spss 18 مورد تحلیل قرار گرفت و میانگین نمراتی که به هر گویه داده شده بود، محاسبه گردید.

یافته‌ها

تعداد کل نیازهای آموزشی استخراج شده در مرحله اول ۶۲ مورد بود که پس از حذف موارد نزدیک به هم و ادغام موارد مشابه به ۴۴ مورد تقلیل پیدا کرد. لازم به ذکر است گروه هدف به طور مشخص در هر ۳ مرحله و با انجام پیگیری‌های پژوهشگران شامل ۳ عضو هیات علمی، ۲۱ دانشجوی مقطع کارشناسی سال دوم به بالا و ۱۲ نفر پرستار شاغل بود. در جدول شماره ۱ مشخصات دموگرافیک شرکت‌کنندگان و در جدول شماره ۲ نیازهای استخراج شده مرحله اول دلفی آورده شده است.

نتایج مرحله دوم در جدول شماره ۳ آورده شده است. پس از تحلیل اطلاعات حاصل از آمار توصیفی نیازهای آموزشی دارای میانگین کمتر از ۳ از بررسی خارج شدند و مجدد برای دریافت نظرات و اولویت‌بندی توسط مشارکت‌کنندگان ارسال شد. در این مرحله برخی از موارد همچون: آشنایی با پدافند غیرعامل و تهدیدهای بیولوژیک، کارآفرینی در حوزه سلامت و اعتبار بخشی و حاکمیت بالینی به علت کسب نمره میانگین کمتر از ۳ از نظر سنجی مرحله دوم حذف شدند و طبق نظرات اساتید و پرستاران شاغل، موارد آموزش نحوه ارائه اطلاعات به بیماران، آشنایی با بیماری‌های خاص، استفاده از زبان انگلیسی در ثبت بالینی، آشنایی با روش‌های تحلیل‌های آماری به فرم‌های مرحله سوم اضافه شدند و در نهایت ۳۲ نیاز آموزشی و توانمندی موردنیاز برای دانشجویان پرستاری شناسایی شد (جدول ۴).

ساوه انجام شد و به دلیل احتمال ریزش نمونه‌ها، تعداد بیشتری در نظر گرفته شد. معیارهای ورود به مطالعه، تمایل افراد به شرکت در پژوهش و آمادگی برای تکمیل پرسش‌نامه‌ها، داشتن حداقل یکسال تجربه تدریس جهت اساتید و داشتن حداقل یکسال تجربه کار جهت پرستاران (۱۴) بود و در خصوص دانشجویان نیز، دانشجویان سال دوم به بالا موردنظر بودند. معیارهای خروج از مطالعه، عدم تمایل افراد به شرکت در مطالعه بود. به منظور جمع‌آوری اطلاعات، ۳ مرحله طی شد: در مرحله اول، پس از کسب اجازه و دریافت کد اخلاق، یک پرسش‌نامه حاوی سؤال باز تدوین شد. سؤال باز مرحله اول دلفی عبارت بود از اینکه: بنظر شما یک دانش‌آموخته مقطع کارشناسی پرستاری برای کار در حرفه خود می‌بایست کدام توانمندی‌ها را کسب کند و کدام برنامه‌های آموزشی را گذرانده باشد که در حال حاضر در کوریکولوم وجود ندارند؟ در این مرحله اعضای تیم پژوهش سؤال موردنظر را به همراه توضیح در خصوص هدف پژوهش و اطمینان از محرمانه ماندن اطلاعات، به شکل فرم چاپی از طریق مراجعه حضوری، ارسال در شبکه‌های اجتماعی و پست الکترونیک در اختیار نمونه‌های پژوهش قرار دادند. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌های مرحله اول، توانمندی‌ها و سر فصل‌های آموزشی موردنیاز پرستاری دسته بندی شد.

در مرحله دوم، برخی مواردی که با هم هم‌پوشانی داشته و یا مشابه بودند، در هم ادغام شدند. در ضمن برخی مواردی که گروه هدف به‌عنوان پیشنهاد در انتهای لیست نوشته بودند نیز به این لیست اضافه شد. همچنین به‌منظور اولویت‌بندی، فهرست موارد به همراه توضیح مختصری در خصوص چگونگی انجام کار به شکل جدولی با طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت (از خیلی زیاد تا خیلی کم) در اختیار نمونه‌های پژوهش قرار داده شد و یادآوری جهت تکمیل فرم در طی روزهای آتی برای افراد نمونه ارسال شد.

در مرحله سوم، پاسخ نمونه‌های پژوهش مورد تحلیل قرار گرفت. البته سطح توافق نهایی ۵۱ درصد تعیین شده بود. میانگین بالای ۳ در هر دسته به معنی اولویت بالا در آموزش

جدول ۱. مشخصات دموگرافیک نمونه‌های پژوهش

متغیر	تعداد (درصد)
مجرد	۲۱ (۱۰۰٪)
متاهل	۰
مرد	۶ (۲۸.۵٪)
زن	۱۵ (۷۱٪)
سابقه کار دارد	۳ (۱۴٪)
سابقه کار ندارد	۱۸ (۸۵.۷٪)
مجرد	۴ (۳۳.۳۳٪)
متاهل	۸ (۶۶.۶۶٪)
مرد	۲ (۱۶.۶۶٪)
زن	۱۰ (۸۳.۳۳٪)
سابقه کار کمتر از ۵ سال	۳ (۲۵٪)
سابقه کار ۵-۱۰ سال	۸ (۶۶.۶۶٪)
سابقه کار بالای ۱۰ سال	۱ (۸٪)
مجرد	۲ (۶۶.۶۶٪)
متاهل	۱ (۳۳.۳۳٪)
مرد	۰
زن	۳ (۱۰۰٪)
مری	۱ (۳۳.۳۳٪)
استادیار	۲ (۶۶.۶۶٪)
دانشیار	۰

دانشجو

پرستار شاغل

عضو هیات علمی

جدول ۲. نیازهای آموزشی و توانمندی‌های مورد نیاز دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری

عنوان نیاز آموزشی و توانمندی موردنیاز	گروه هدف
ارتقاء و نحوه به کارگیری مهارت تفکر انتقادی و استدلال بالینی جهت ارائه مراقبت با کیفیت	اعضای هیات علمی
نحوه ارتباط صحیح با بیمار	
مهارت حل مساله	
مدیریت و کنترل خود در برابر استرس	
سر فصل‌های بیوشیمی مطابق با نیازهای بالینی و مورد نیاز در آینده کاری پرستاران نیست. برخی مطالب بالینی	
هورمون‌ها و آنالیز ادراری و	
اعتباربخشی و حاکمیت بالینی	
پدافند غیر عامل و تهدیدهای بیولوژیک	
پرفشنالیسم	
کرامت بیمار	
مدیریت سوگ	

گروه هدف

عنوان نیاز آموزشی و توانمندی موردنیاز

دانشجویان

دانش آموزان پرستاری

نحوه تعامل با همکاران
کنترل اضطراب، کنترل بحران
آموزش تخصصی و حرفه ای مراقبت جسمی و روحی از خود در برابر مخاطرات و تهدیدهای مرتبط با حرفه درمان
نحوه برخورد با بیمار در موارد کلی و بحرانی
آشنایی به حقوق قانونی خود در بیمارستان
مدیریت مالی
زبان انگلیسی
کارآفرینی حوزه سلامت
رفتار سازمانی و مدیریتی
یادگیری داروها در سطح پیشرفته
یادگیری کار با دستگاه های مختلف بیمارستانی
گزارش نویسی
خودمراقبتی در مواجهه با انواع بیماری ها و خطرات پرستاری
آشنایی با قوانین و چارت وظایف پرستاری
مدیریت زخم
نرم افزار اندنوت، اس پی اس اس
پانسمان های زخم بستر
مهارت تفکر نقادانه
کار با پرونده های بیمارستانی و کاربرد هر یک از فرم ها، تبعات قانونی تکمیل ناقص یا اشتباه فرم ها
گزارش نویسی و کاردکس نویسی صحیح و اصولی و خطاهای رایج در این زمینه
مباحث حقوقی و قانونی و اخلاقی در پرستاری
مدیریت در محیط های بالینی
اصول و مهارت های ارتباطی در نحوه ارتباط با مددجو و همراهان و مباحث اخلاقی این زمینه
کار آموزی با محوریت اخلاق پرستاری
فارماکولوژی بالینی و مراقبت های مربوط به داروها
مراقبت های اختصاصی در انواع زخم ها و کاربرد های پانسمان های نوین
آموزش کار تیمی
آشنایی با نرم افزار سیستم اطلاعات بیمارستانی^۱
کنترل عفونت
مهارت های زندگی و مدیریت کار و زندگی
ترباژ بیماران
احیا
خطاهای بیمارستانی
مدیریت زمان

^۱ HIS: Hospital Information System

جدول ۳. تحلیل نیازهای آموزشی و توانمندی‌های مورد نیاز دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری

نیاز آموزشی	میانگین	انحراف معیار
فرم‌های پرونده‌ها	۳.۹۵	۱.۰۹۹
اصول گزارش نویسی	۴.۶۵	۰.۶۷۱
مباحث حقوقی و قانونی	۴.۵۰	۰.۶۸۸
چالش‌های اخلاق پرستاری	۴.۰۵	۰.۸۲۶
مدیریت در محیط بالینی	۳.۹۵	۰.۹۴۵
اصول و مهارت‌های ارتباط موثر	۴.۰۰	۰.۹۱۸
شناسایی و درمان انواع زخم	۴.۴۵	۰.۸۲۶
مراقبت‌های پرستاری دارویی	۴.۵۵	۰.۹۹۹
انواع بحران و مدیریت آن	۳.۸۵	۱.۰۴۰
پدافند غیرعامل و تهدیدهای بیولوژیک	۲.۷۵	۰.۸۵۱
مدیریت استرس و اضطراب بیمار	۴.۰۰	۰.۹۷۳
مدیریت استرس و اضطراب خود	۴.۲۰	۱.۰۵۶
خود مراقبتی در بالین	۴.۲۰	۰.۷۶۸
اصول کار تیمی در بالین	۴.۲۵	۰.۷۸۶
مدیریت مالی در سیستم درمان	۳.۶۰	۱.۳۵۳
کارآفرینی در حوزه سلامت	۲.۷۵	۰.۹۱۰
آشنایی با نرم افزار مدیریت اطلاعات بیمارستان	۴.۲۰	۰.۹۵۱
مدیریت رفتار سازمانی	۴.۱۰	۰.۹۱۲
آشنایی با انواع تجهیزات بیمارستانی	۴.۵۰	۰.۶۸۸
اصول تصمیم‌گیری صحیح در بحران	۴.۱۵	۰.۹۸۸
تفکر نقادانه	۳.۶۵	۱.۲۶۸
کنترل عفونت بیمارستانی	۳.۸۰	۱.۰۵۶
مهارت‌های زندگی	۳.۵۵	۱.۱۹۱
اعتبار بخشی و حاکمیت بالینی	۲.۷۰	۱.۰۸۱
مخاطرات شغلی پرستاری و راهکارها	۳.۸۰	۰.۷۶۸
مهارت حل مساله	۳.۷۰	۰.۹۷۹
مدیریت زمان	۴.۲۰	۰.۷۶۸
اصول تریاژ بیماران	۴.۱۰	۱.۱۶۵
احیا پایه پیشرفته عملی	۴.۲۰	۰.۹۵۱
خطاهای رایج بیمارستانی	۳.۶۵	۱.۲۲۶
نرم افزار اندنوت، اس پی اس اس	۳.۱۰	۱.۱۶۵

جدول ۴. نیازهای آموزشی نهایی مورد نیاز دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری

انحراف معیار	میانگین	نیاز آموزشی
۰.۷۳۳	۴.۳۰	آشنایی با فرم های پرونده ها
۰.۵۹۸	۴.۶۰	اصول گزارش نویسی
۰.۶۸۱	۴.۶۰	مباحث حقوقی و قانونی
۰.۸۱۳	۴.۱۵	چالش های اخلاق پرستاری
۰.۷۸۶	۴.۲۵	مدیریت در محیط بالینی
۰.۸۲۱	۴.۴۰	اصول و مهارت های ارتباط موثر
۰.۹۳۳	۴.۳۵	شناسایی و درمان انواع زخم
۱.۰۰۰	۴.۵۰	مراقبت های پرستاری دارویی
۰.۸۸۷	۴.۰۵	انواع بحران و مدیریت آن
۰.۹۱۸	۴.۰۰	مدیریت استرس و اضطراب بیمار
۱.۰۷۰	۴.۲۵	مدیریت استرس و اضطراب خود
۰.۶۷۱	۴.۳۵	خود مراقبتی در بالین
۰.۷۵۹	۴.۴۵	اصول کار تیمی در بالین
۰.۹۴۶	۳.۶۵	مدیریت مالی در سیستم درمان
۰.۹۶۷	۴.۲۵	آشنایی با نرم افزار نرم افزار مدیریت اطلاعات بیمارستان
۰.۸۶۵	۴.۳۰	مدیریت رفتار سازمانی
۰.۷۵۹	۴.۴۵	آشنایی با انواع تجهیزات بیمارستانی
۰.۸۲۱	۴.۴۰	اصول تصمیم گیری صحیح در بحران
۱.۱۶۵	۴.۱۰	تفکر نقادانه
۱.۰۷۶	۴.۰۰	کنترل عفونت بیمارستانی
۱.۱۵۲	۳.۸۰	مهارت های زندگی
۰.۶۰۵	۳.۹۵	مخاطرات شغلی پرستاری و راهکارها
۰.۹۱۲	۴.۱۰	مهارت حل مساله
۰.۹۱۰	۴.۲۵	مدیریت زمان
۰.۹۲۳	۴.۳۰	اصول تریاژ بیماران
۰.۷۵۹	۴.۴۵	احیا پایه پیشرفته عملی
۰.۹۶۸	۳.۹۰	خطاهای رایج بیمارستانی
۱.۲۲۶	۳.۶۵	نرم افزار اندنوت ، اس پس اس اس
۱.۳۴۲	۳.۷۰	آموزش نحوه ارائه اطلاعات به بیماران
۱.۰۷۰	۳.۲۵	آشنایی با بیماری های خاص
۱.۴۶۸	۳.۰۵	استفاده از زبان انگلیسی در ثبت بالینی
۰.۹۴۵	۳.۰۵	آشنایی با روش های تحلیل های آماری

بحث

عنوان نیاز آموزشی شناسایی شد. طبق نظر مشارکت کنندگان در دو راند نهایی دلفی، آشنایی با اصول گزارش نویسی، دارای

هدف ازای مطالعه شناسایی نیازهای آموزشی و توان مندی های مورد نیاز مقطع کارشناسی پرستاری بود که در نهایت ۳۲

یکی دیگر از توانمندی‌های مورد نیاز پرستاران مهارت کار تیمی می‌باشد (۲۷). اهمیت کار تیمی، فواید و فاکتورهای موثر بر آن در مطالعات بسیاری در نقاط مختلف جهان مورد توجه قرار گرفته است. به طوری که مطالعه plaza نشان داد که حدود ۵۰ درصد خطاهای بیمارستانی ناشی از ضعف ارتباطات است (۲۸). آموزش صحیح مهارت کار تیمی به پرستاران عامل بسیار تاثیر گذار بر کار تیمی بوده و در صورتی که متناسب با نیاز آموزشی آنها طراحی شود می‌تواند کیفیت مراقبت پرستاری را افزایش دهد (۲۷). بر اساس مطالعه باک نال پرستاران در هر ۳۰ ثانیه حین انجام مداخلات درمانی، ارزیابی وضعیت بیمار و فرآیندهای ارتباطی در حال تصمیم‌گیری هستند (۲۹) هم چنین در مطالعه دیگری در کشور انگلستان مشخص گردید ۳۴ درصد اتفاقاتی که برای بیماران رخ می‌دهد ناشی از تصمیم‌گیری نادرست پرستاران است و نیمی از مرگ‌های این بیماران با تصمیم‌گیری به موقع پرستاران قابل پیشگیری بوده (۳۰)، در ایران نیز چندین نتیجه حاکی از تصمیم‌گیری بالینی ضعیف پرستاران بوده (۳۱-۳۳) و برنامه ریزی مناسبی جهت آموزش آن در دوران تحصیل انجام نشده است.

نتیجه‌گیری

این پژوهش نشان داد علی‌رغم تأکیدی که بر اصول و الزامات گزارش‌نویسی در دوره‌های کارآموزی و کارورزی می‌شود؛ ولی همچنان این موضوع جزو نیازهای آموزشی دانشجویان پرستاری است؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود اصول گزارش‌نویسی به صورت تئوری و نظری در دوره آموزشی دانشجویان قرار گیرد و سپس به صورت عملی با نمونه خطاهای گزارش پرستاری آشنا شده و در نهایت تحت سرپرستی مربی کارورزی چند مورد گزارش و پرونده را کامل نمایند. همچنین در خصوص آشنایی با مباحث حقوقی و قانونی پیشنهاد می‌گردد سرفصل مباحث به صورت تئوری به دانشجویان آموزش داده شود و به صورت کاربردی با نمونه‌هایی در حوزه پرستاری آشنا شوند. با توجه به نتایج این پژوهش و یافته‌های مطالعات مختلف

بیشترین میانگین بود، نتایج تعدادی از مطالعات انجام شده در ایران نیز نشان می‌دهد گزارش‌نویسی پرستاران از وضعیت مناسبی برخوردار نمی‌باشد (۱۶، ۱۷). بنابراین نیاز هست با برگزاری دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های عملی این مهارت را در دانشجویان پرستاری تقویت نمود. همچنین براساس نتایج پژوهش آشنایی با مباحث حقوقی و قانونی برای پرستاران لازم و موردنیاز می‌باشد و در واقع پرستاران باید چارچوب شرح وظایف و مفاد حقوقی و قانونی مربوطه را مدنظر قرار داده و در این مسیر حرکت کنند (۱۸).

در این مطالعه به مواردی همچون تعامل با بیمار، ارائه اطلاعات به او و همچنین تعامل و ارتباط با همکاران و مهارت کار تیمی به عنوان توانمندی‌های موردنیاز دانشجویان پرستاری اشاره شده است که مطالعات مختلف نیز به اهمیت همکاری و تعامل پرستاران با یکدیگر، تیم درمان و همچنین بیماران پرداخته اند (۱۹-۲۱). طبق نتایج مطالعات، ضعف ارتباطی پرستاران یکی از شکایات اصلی مراجعین به مراکز بهداشتی و درمانی را شامل می‌شود و مشکلاتی از قبیل عدم دستیابی به اطلاعات مهم بیماران، تفسیر اطلاعات غلط و فضای عدم اعتماد بین بیمار و پرستار را به دنبال خواهد داشت (۲۲). در بررسی موانع ارتباط از دیدگاه پرستاران بیان شده است که آموزش‌ها کافی و مناسب نبوده است (۲۳).

نتایج مطالعه نشان داد داشتن مهارت‌های احیا جزء موارد ضروری در آموزش‌های پرستاری می‌باشد. در مطالعات بسیاری در شهرها و بخش‌های مختلف بالینی میزان آگاهی و مهارت پرستاران در موضوع احیای قلبی ریوی پایه و پیشرفته بررسی شده است (۲۴، ۲۵) در مطالعه رنجبر و همکاران در سال ۹۸، از میان ۲۷۹ پرستار تنها ۱۵ نفر (۴/۵ درصد) دارای سطح آگاهی عالی بودند. در مطالعه‌ی هارشا کومار (Harsha Kumar H. N) نیز درک کلی دانشجویان مطلوب نبود و آن‌ها از انجام احیای قلبی ریوی پایه اطمینان نداشتند. در نتیجه‌ی مطالعه آن‌ها بر آموزش زود هنگام مباحث احیا پایه و پیشرفته به صورت عملی تأکید کرده بودند و نتایج آن همسو با مطالعه ما بوده است (۲۶).

کد اخلاق

IR.SAVEHUMS.REC.1401.022

تضاد منافع

نویسندگان تأیید می‌کنند که در این مقاله هیچ گونه تعارض منافی وجود ندارد.

حمایت مالی

مطالعه حاضر با حمایت دانشگاه علوم پزشکی ساوه انجام شده است.

سهم نویسندگان

سمیرا علیرضائی: مفهوم سازی، روش‌شناسی، طراحی اولیه مطالعه، جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی، نگارش پیش‌نویس، تجزیه تحلیل داده‌ها، ویرایش نهایی مقاله
 صدف مزروعیان: جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی، مرور متون، جمع‌آوری داده‌ها، نرم‌افزار
 گلنوش حبیبی: جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی، مرور متون، جمع‌آوری داده‌ها، نرم‌افزار
 سمیه خادمی: طراحی اولیه مطالعه، روش‌شناسی، اعتبارسنجی، مدیریت پروژه، بازبینی، تجزیه تحلیل داده‌ها، نگارش نهایی مقاله، کنترل و نظارت، تأمین مالی
 همه نویسندگان در تدوین مقاله مشارکت نمودند و نسخه نهایی را مطالعه و تایید کردند.

که به آن اشاره شد، جای خالی بسیاری از این مهارت‌ها و توانمندی‌ها در برنامه آموزشی دانشجویان پرستاری مقطع کارشناسی مشهود است و در کیفیت ارائه خدمات آن‌ها تأثیرگذار خواهد بود. بخشی از این نیازهای آموزشی در قالب کارگاه‌های مهارت‌افزایی در کوریکولوم پرستاری پیش‌بینی شده است؛ ولی چنانچه مطالعات مختلف نشان می‌دهند، این کارگاه‌ها اثربخشی لازم را نداشته است و به نظر می‌رسد تغییرات اساسی در نحوه آموزش آن‌ها مورد نیاز جامعه پرستاری امروز است. مزیت انجام نیازسنجی آموزشی به صورت بومی این است که می‌توان از نتایج آن برای برنامه‌ریزی‌های کوتاه‌مدت استفاده نمود که اثربخشی آن نیز در کوتاه‌مدت قابل مشاهده خواهد بود.

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی مصوب بوده و با حمایت مالی دانشکده علوم پزشکی ساوه انجام شده است. از این‌رو شایسته است از کلیه پرستاران، اعضای هیات علمی و دانشجویان مشارکت‌کننده در این پژوهش تشکر و قدردانی نماییم.

ملاحظات اخلاقی

این مقاله حاصل طرح پژوهشی مصوب در دانشکده علوم پزشکی ساوه با کد اخلاق IR.SAVEHUMS.REC.1404.022 است. در این پژوهش، کلیه ملاحظات اخلاقی مورد تأیید دانشکده علوم پزشکی ساوه رعایت و اطلاعات گردآوری شده افراد شرکت‌کننده به صورت محرمانه حفظ شده است.

References:

1. Shahri S, Tabibi SJ, Nasiripour AA, Ghaffari F. Effect functions on goals of health system in Iran. Payavard salamat. 2017;11(3):247-58 [Persian].
2. Wainwright V, Cordingley L, Chew-Graham CA, Kapur N, Shaw J, Smith S, et al. Experiences of support from primary care and perceived needs

- of parents bereaved by suicide: a qualitative study. British journal of general practice. 2020;70(691):e102-e10.
3. Campanella F, Serino L, Mustilli M, Crisci A, D'Ambra A. The evaluation of performance in the European public e-health services sector by

- Generalized Estimating Equations. *Socio-Economic Planning Sciences*. 2021;73:100813.
4. Ezzati E, Molavynejad S, Jalali A, Cheraghi M-A, Jahani S, Rokhafroz D. Exploring the social accountability challenges of nursing education system in Iran. *BMC Nursing*. 2023;22(1):7.
5. Alkrisat M, Alatrash M. Psychometric Properties of the Extended Nursing Stress Scale: Measuring Stress in Workplace. *Journal of nursing measurement*. 2017;25.(^۱)
6. Seiler K, Billings DM. Student experiences in web-based nursing courses: Benchmarking best practices. *International Journal of Nursing Education Scholarship*. 2004;1.(^۱)
7. Calman L, Watson R, Norman I, Redfern S, Murrells T. Assessing practice of student nurses: methods, preparation of assessors and student views. *Journal of Advanced Nursing*. 2002;38(5):516-23.
8. Cheraghi M, Mahjub H. Survey on Satisfaction from Quality of Passed Educational Course from Last Year Students' Perspective of Hamadan University of Medical Sciences. *IJNR*. 2013;8(1):76-86. [Persian]
9. Yarmohammadian MH, Movaghar M, Jalili Z. Identifying the Core Competencies Required for Nursing Graduates: A Thematic Analysis. *Education Strategies in Medical Sciences*. 2023;16(2):172-82. [Persian]
10. Hayden J, Keegan M, Kardong-Edgren S, Smiley RA. Reliability and validity testing of the Creighton Competency Evaluation Instrument for use in the NCSBN National Simulation Study. *Nursing Education Perspectives*. 2014;35(4):244-52.
11. Yamani N, Fakhari M. Social accountability of medical education curriculum: Barriers and implications. *Iranian Journal of Medical Education*. 2014;13(12):1082-98.
12. Nasiryani K, Zamani N, Bahri A, Fazljoo SE. The Impact of Virtual Teaching of Ethical Principles in the Narrative Way on the Moral Intelligence of Nursing Students. *Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine*. 2023;16(1):233-44 [Persian].
13. Momeni H, Kerami A, Mirshekari L, Shahsavari Z, Shokhmgar Z, Sanagoo A, et al. Comparing the Efficacy of Portfolio and Direct Observation of Procedural Skills (DOPS) Model, on Nursing Students Disposition Toward Critical Thinking. *Research in Medical Education*. 2021;13(2):47-57. [Persian]
14. Rezaei H, Rahimi F, Yamani N. Educational needs of nursing students for working in addiction counseling and treatment centers. *Iranian Journal of Medical Education*. 2018;18:458-69. [Persian]
15. Hasson F, Keeney S, McKenna H. Research guidelines for the Delphi survey technique. *J Adv Nurs*. 2000;32(4):1008-15.
16. Ghasaby MM, Alavi NM. Quality and barriers against nursing documentation in Kashi Shahid Beheshti Hospital (2011). *Modern Care Journal*. 2012;9.(^۴)
17. Seif Rabiee MA, Sedighi I, Mazdeh M, Dadras F, Shokouhee Solgi M, Moradi A. Study of hospital records registration in teaching hospitals of Hamadan University of Medical Sciences in 2009. *Avicenna Journal of Clinical Medicine*. 2009;16(2):45-9.
18. Rashidian A, JH. Assessing medical misconduct and complaints in Iranian health system: A systematic review of the literature. *Iranian Journal of Forensic Medicine*. 2010;15(4):234-43 [Persian].
19. Jannati N, AA, Salmanizadeh F. Assessment Of The Most Important Educational Needs Of Nursing Staff: A Case Study. *Nursing And Midwifery Journal*. 2020;18(9):722-31. [Persian]
20. Brunetto Y, Shriberg A, Farr-Wharton R, Shacklock K, Newman S, Dienger J. The importance of supervisor–nurse relationships, teamwork, wellbeing, affective commitment and retention of North American nurses. *Journal of Nursing Management*. 2013;21(6):827-37.
21. Bragadóttir H, Kalisch BJ, Tryggvadóttir GB. Correlates and predictors of missed nursing care in hospitals. *Journal of clinical nursing*. 2017;26(11-12):1524-34.
22. Moghaddasian S. A, Zadeh F. , Rahmani A. , Salehain M. , Firouzian Aa. Nurse-patient communication and its relation to satisfaction with nursing services in view point of cancer patients hospitalized in shahid ghazi hospital, Tabriz. *Journal of North Khorasan University of Medical* 2013;5(2):459-66. [Persian]
23. Heaven C, Clegg J, Maguire P. Transfer of communication skills training from workshop to workplace: the impact of clinical supervision. *Patient education and counseling*. 2006;60(3):313-25.

24. Saghizadeh M, Rahmani A, Ahangharzadeh Rezaie S. Investigation of nurse's knowledge and practice working in CCU wards of Taleghani Hospital of Urmia University Of Medical Sciences regarding adult CPR, 1383 .Nursing And Midwifery Journal. 2006;4(3):99-103.
25. Darvishpoor K, Heshmati H. Evaluation Of Nurses'knowledge, Attitude, And Performance In Cardiopulmonary Resuscitation (Cpr) Based On Precede Model. 2016. [Persian]
26. Chowdari A, Niranjana G, Dinesh B. A cross-sectional study on awareness and perception about basic life support/cardio-pulmonary resuscitation among undergraduate medical students from coastal South India. International Journal of Medicine and Public Health. 2013;3.(۳)
27. Alkhaqani AL. Importance of teamwork communication in nursing practice. Nurs Commun. 2022;6:1-2.
28. Plaza FC. The importance of teamwork in the operating rooms. Colombian journal of anesthesiology. 2015;43(1):1-2-1-2.
29. Thompson C, Aitken L, Doran D, Dowding D. An agenda for clinical decision making and judgement in nursing research and education. International journal of nursing studies. 2013;50(12):1720-6.
30. Thompson C, Stapley S. Do educational interventions improve nurses' clinical decision making and judgement? A systematic review. International journal of nursing studies. 2011;48(7):881-93.
31. Mirsaedi G, Lackdizagi S, Ghoojazadeh M. Demographic factors involved in nurses' clinical decision making. Iran Journal of Nursing. 2011;24(72):29-36. [Persian]
32. Shahraki Me, Manzari Zs, Ghandehari Mz. The evaluation of nurse, s clinical decision making in intensive care unit at the teaching hospitals of mashhad. 2017. [Persian]
33. Mirsaidi G, Lakdizaji S, Ghoojazadeh M. How nurses participate in clinical decision-making process. J App Environ Biol Sci. 2012;2:620-4. [Persian]

Identification of Required Capabilities of Nursing Students with a Responsive and Community-Oriented Education Approach

Samira Alirezaei¹, Sadaf Mazrouian², Golnoosh Habibi², Somayeh Khademi^{3*}

1. Department of Health Services Management, Saveh School of Medical Sciences, Saveh, Iran, Social Determinants of Health Research Center, Saveh School of Medical Sciences, Saveh, Iran.
2. Student Research Committee, Saveh University of Medical Sciences, Saveh, Iran.
3. Department of Nursing, Saveh School of Medical Sciences, Saveh, Iran.

Received : 07/23/2025

ePublished: 09/21/2025

ABSTRACT:

Introduction: Nurses are recognized as one of the most essential and pivotal components of healthcare systems worldwide. Addressing their competencies and educational needs can help resolve many challenges in delivering effective healthcare services. Therefore, the aim of this study was to identify the educational needs and required competencies of undergraduate nursing students.

Methods: This descriptive-cross-sectional study was conducted using the Delphi method in 2022-2023 at Saveh Faculty of Medical Sciences. The study population included nursing department professors, students, and nursing graduates working in clinical settings.

Results: The target group was specifically selected in each of the three stages and, as followed up by the researchers, consisted of 3 faculty members, 21 second-year undergraduate students and above, and 12 working nurses. According to the participants in the final two Delphi rounds, familiarity with the principles of report writing and legal and regulatory issues in nursing had the highest average.

Conclusion: According to the results of this study and the findings of various research, there are many gaps in skills and competencies in the educational program of undergraduate nursing students, which will affect the quality of the services they provide. Therefore, it is recommended that the principles of report writing be included in the students' curriculum in a theoretical manner, followed by practical training through familiarization with examples of nursing report errors. Finally, under the supervision of the internship instructor, they should complete several reports and patient files.

Keywords: educational needs, responsive education, Nursing competency

*Corresponding Author: Somayeh Khademi, e-mail: s.khademi9511@gmail.com

CITATION : Alirezaei,S.,Mazrouian,S.,habibi,G.,khademi,S. Identification of Required Capabilities of Nursing Students with a Responsive and Community-Oriented Education Approach. Saveh University of Medical Sciences Journal, 2025; 1(2): 64-75. doi: 10.22034/jsavehums.2025.463551.1030